Betänkande AjUB 9/2021 rd─ RP 80/2021 rd

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av arbetarskyddslagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av arbetarskyddslagen (RP 80/2021 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- regeringsråd Nico Steiner, arbets- och näringsministeriet
- konsultativ tjänsteman Jarno Virtanen, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör Eerik Tarnaala, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, ansvarsområdet för arbetarskydd
- forskarprofessor Mikko Härmä, Arbetshälsoinstitutet
- chefsjurist Timo Koskinen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- expert Suvi Lahti-Leeve, Finlands näringsliv rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- justitieministeriet
- STTK rf
- Akava ry
- Företagarna i Finland rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i arbetarskyddslagen. Arbetsgivarens skyldighet att utreda och bedöma riskerna i arbetet preciseras och förtydligas genom bestämmelser om att arbetsrelaterat resande utanför arbetstiden ska beaktas i riskbedömningen. Arbetsgivaren föreslås dessutom bli skyldig att utreda med vilka åtgärder belastningen i arbetet kan minskas när det inte är möjligt för en arbetstagare med nattarbete att byta arbetsuppgifter eller övergå till dagarbete. Arbetstagare med nattarbete ska ha rätt att få information av arbetsgivaren om de omständigheter som gör att det inte är möjligt att byta arbetsuppgifter eller övergå till dagarbete.

Syftet med propositionen är att minska den skadliga belastning och de olägenheter för hälsan som resande utanför arbetstiden och nattarbete medför för arbetstagare.

Dessutom föreslås de bestämmelser i arbetarskyddslagen som gäller behandling av personuppgifter och som överlappar EU:s allmänna dataskyddsförordning och den nationella dataskyddslagstiftningen bli upphävda.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 oktober 2021.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår ändringar i arbetarskyddslagen (738/2002). Arbetsgivarens skyldighet att bedöma riskerna i arbetet preciseras för sådana resor utanför arbetstiden som anknyter till arbetet. Dessutom föreslås arbetsgivaren bli skyldig att utreda med vilka åtgärder belastningen i arbetet kan reduceras när en arbetstagare med nattarbete inte kan byta arbetsuppgifter eller övergå till dagarbete. Syftet med propositionen är att minska den skadliga belastning och de olägenheter för hälsan som resande utanför arbetstiden och nattarbete medför för arbetstagarna.

Resande i arbetet. Enligt 10 § i arbetarskyddslagen ska arbetsgivaren reda ut och identifiera de olägenheter och risker som beror på arbetet, arbetstiderna, arbetslokalen, arbetsmiljön i övrigt och arbetsförhållandena och bedöma deras betydelse för arbetstagarnas säkerhet och hälsa. Med arbetstid avser arbetarskyddslagen arbetstid i vid bemärkelse, och utöver omständigheterna kring arbets- och vilotider beaktas också arbetstagarens faktiska tid som är bunden till arbetet (AjUB 2/2013 rd).

Enligt arbetstidslagen (872/2019) räknas den tid som används för resande utanför arbetstiden i regel inte som arbetstid. I samband med revideringen av arbetstidslagen 2019 uppmärksammandes belastningen under den tid som faktiskt är bunden till arbetet, och i den nya arbetstidslagen (3 § 2 mom.) togs det in en särskild hänvisning till arbetarskyddslagen för att betona att arbetstidslagen och arbetarskyddslagen bildar en enhet inom i skyddet för arbetstagarens arbetstid.

Enligt uppgift var resandet i arbetet omfattande i Finland före coronapandemin. År 2018 gjordes det 3,5 miljoner inrikes tjänsteresor med övernattning och 3,9 miljoner endagstjänsteresor inom landet. Samma år gjordes det 2,1 miljoner tjänste- och mötesresor till utlandet med övernattning i destinationslandet. Antalet arbetsrelaterade dagsresor till utlandet var 240 000.

Regeringen föreslår att förteckningen i 10 § över omständigheter som ska beaktas vid utredning och bedömning av riskerna i arbetet kompletteras med arbetsrelaterat resande utanför arbetstiden. Utskottet anser det vara viktigt och nödvändigt att belastningen vid en arbetstagares resande under vilotid synliggörs i lagstiftningen och att konsekvenserna av belastningen under arbetstid bedöms och åtgärdas på samma sätt som för andra arbetarskyddsrisker.

Nattarbete. Enligt Statistikcentralen arbetade 378 000 personer i nattarbete 2019 i sitt huvudsakliga arbete, och det var något fler än under tidigare år. Antalet löntagare som regelbundet utförde nattarbete var i snitt 173 000. Nattarbete och skiftarbete samt begränsade möjligheter att påverka arbetstiderna är förknippade med många allvarliga hälsorisker i arbetet, och de ökar olycksfallen i arbetet och sjukpensioneringarna, visar undersökningar.

Kännetecknande för nattarbete är att olägenheterna är mycket individuella. Därför är det viktigt att arbetsplatserna använder andra alternativ för att minska belastningen på grund av arbetstiderna, om det inte är möjligt att övergå till dagarbete eller byta arbetsuppgifter. Ofta går det att göra individuella ändringar och undantag i arbetsschemat vid skiftarbete utan större omställningar i arbetsuppgifterna. Det kan ha stora positiva effekter för arbetstagarens hälsa och ork i arbetet.

Enligt 30 § i arbetarskyddslagen ska arbetstagare som utför nattarbete vid behov ges möjlighet att byta arbetsuppgifter eller övergå till dagarbete, om det med hänsyn till omständigheterna är möjligt och nödvändigt för att förebygga den fara som arbetets art medför för arbetstagarens hälsa. Däremot har arbetsgivaren ingen särskild skyldighet att utreda andra åtgärder för att minska belastningsfaktorerna i arbetet. Arbetstagaren har således ingen ovillkorlig rätt att övergå från nattarbete till dagarbete eller att byta arbetsuppgifter.

Enligt förslaget är arbetsgivaren i fortsättningen skyldig att utreda vilka åtgärder som kan vidtas för att minska belastningsfaktorerna i arbetet, om det inte är möjligt att arbetstagaren övergår till dagarbete eller byter arbetsuppgifter. Vidare är arbetsgivaren på begäran av arbetstagaren skyldig att förklara varför det inte är möjligt att byta arbetsuppgifter eller övergå till dagarbete.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker därför lagförslaget utan ändringar. Avslutningsvis påpekar utskottet att det förbättrar säkerheten på hela arbetsplatsen, om enskilda arbetstagare har god hälsa och ork i arbetet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 80/2021 rd utan ändringar.

Betänkande AjUB 9/2021 rd

Helsingfors 10.6.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anna Kontula vänst
vice ordförande Katja Taimela sd
medlem Kim Berg sd
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Tuomas Kettunen cent
medlem Terhi Koulumies saml
medlem Rami Lehto saf
medlem Niina Malm sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Anders Norrback sv
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Arto Satonen saml
medlem Ruut Sjöblom saml
medlem Riikka Slunga-Poutsalo saf
ersättare Kaisa Juuso saf.

Sekreterare var

utskottsråd Marjaana Kinnunen.